

УДК 930.24 (09)

Цимбала В.І., доцент, **Федорович В.С.**, доцент ©*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького***ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА ПРОФЕСОРА С.В. СТОЯНОВСЬКОГО**

У статті представлено аналітичний спектр становлення та розвитку мистецьких колективів Львівського зооветеринарного інституту за підтримки ректора С.В. Стояновського та багатьох його новацій, спрямованих на просвітницько-культурний і виховний процес.

Ключові слова: *Капела бандуристів, вокально-інструментальний ансамбль, ансамбль пісні і танцю, чоловічий хор викладачів і співробітників, художній керівник, театр, екскурсії, хоровий спів, культура.*

Стояновський Степан Васильович (1922-2000) - видатний український фізіолог, професор, Заслужений діяч науки України. На посаді ректора Львівського зооветеринарного інституту (1965-1989) відзначався гармонійним поєднанням таланту керівника, організатора, зачинателя багатьох новацій, спрямованих на удосконалення навчальної, наукової, просвітницько-культурної і виховної роботи. Постійно приділяв багато уваги підготовці наукових кадрів, розвитку матеріальної бази інституту, його навчально-дослідних господарств та особливо покращенню житлово-побутових умов студентів і співробітників.

Сьогодні, говорячи про постать такого масштабу як С.В. Стояновський, ми розуміємо, що йому як керівнику неможливо надати перевагу лише в якійсь одній сфері діяльності. Його дивовижна полівекторна палітра керівника була переконливою і стала знаковою для подальшого становлення та розвитку нашого університету в умовах незалежної України.

Професор С.В. Стояновський був інтелігентом в глибокому розумінні цього слова. Його світогляд формувався на засадах, винесених з родинної хати, гімназійного середовища та на кращих культурних – етичних та естетичних національних та європейських принципах. Володіючи широким кругозором, багатими знаннями на ниві культури, проявив жваве зацікавлення до мистецтва-літератури, музики, живопису, тощо.

У справі відстоювання української національної ідеї Степан Васильович надавав особливого значення створенню і розвитку мистецьких колективів у інституті національного спрямування. Так, за його ректорства були засновані капела бандуристів «Кобза» (1967), вокально-інструментальний ансамбль «Горицвіт» (1972), ансамбль пісні і танцю «Підгір'я» (1972), чоловічий хор викладачів і співробітників інституту «Дзвін» (1983). Капела бандуристів під орудою її художнього керівника та диригента Ольги Дракус налічувала 40 учасників. Юнаки і дівчата старанно опановували високе мистецтво, демонструючи його перед інститутською аудиторією, на Всеукраїнських оглядах мистецьких колективів, в театрах Львова, на святкових концертах

Обласного та Всеукраїнського рівнів, аж поки в день ювілею Гжицького С.З. в січні 1970 року можновладці обласного рівня, що були запрошені ректором на урочистості у завершальних акордах ювілейного дійства- виконаному капелою середньовічного студентського гімну « Gaudeamus igitur» ! («Отже, рідймо !») добачили націоналістичний гімн на «немецком узыке», а у проспіваному «Многая літа», що супроводжувалося внесенням до актової зали студентами в українських строях короваю з 70-а запаленими свічками – «религиозные песни» та релігійні обряди . Ледве зберегли після такого «висновку» свої місця в інституті ректор С.В. Стояновський і секретар парткому доцент Олеськів В.М. Тільки завдяки своєчасному втручання в цю справу тодішнього міністра сільського господарства СРСР, що був доброї думки про ректора і котрий, переговоривши з першим секретарем обкому Куцеволом домігся, що в кінцевому результаті все обійшлося записанням суворих доган з занесенням до облікових карточок. Міністр Мацкевич дуже сміявся, що «gaudeamus» є націоналістичним гімном.

На сьогодні «Кобзу» представляє капела бандуристок університету, якій надано звання *народної*.

Вокально-інструментальний ансамбль «Горицвіт» засновано професійним музикантом Степаном Чорненьким, довголітнім в'язнем сталінських концтаборів (1945-1954). Величності оркестру надавала добре укомплектована група духових інструментів (три саксофони, дві труби і тромбон), так званий «шведський склад», а також ритмічна група, клавішні інструменти, група смичкових і ударних інструментів. В оркестрі поряд зі студентами брали участь викладачі й співробітники інституту: Євген Братківський, Іван Журомський, Михайло Цап, Михайло Кілян, Володимир Шевчук. «Горицвіт» як мистецька одиниця був кращим зразком української естради, улюбленцем молодіжної аудиторії. У своїй творчій біографії опирався на еталонівизнаних корифеїв цього жанру Ігоря Хому, Володимира Івасюка, Володимира Листопада, Василя Кулицького, Ігоря Білозора. У 1978-1989 роках колектив неодноразово виступав на Львівському та Українському телебаченні. З гастрольних виступів найбільш пам'ятною була поїздка на Кубань наприкінці квітня 1982 року, де з великим успіхом пройшли концерти у м. Краснодарі, але особливо перед студентами і викладачами Кубанського сільськогосподарського інституту.

Згодом (1989) на основі колективу «Горицвіт» і троїстих музик ансамблю «Підгір'я» був утворений оркестр народних інструментів «Намисто», який нині набув цікавих форм і змісту та здобув почесне звання *народного*.

Значною подією у культурному житті інституту було створення ансамблю пісні і танцю «Підгір'я» (художній керівник та диригент Володимир Пержило, балетмейстер Микола Мілов, керівник троїстих музик Евстахій Дюдюк). Колектив зачаровував своїми вокально-хореографічними композиціями, високопрофесійним звучанням хору, солістів, оркестру та унікальними хореографічними постановками. Значну допомогу у становленні ансамблю надавав ректор професор С.В. Стояновський. Він дбав про належний зовнішній вигляд колективу (придбано відповідні колоритні костюми для усіх ланок ансамблю, які гармонійно поєднувалися із суттю та змістом створюваних колективом самобутніх вокально-хореографічних композицій і окремих

номерів, виконуваних складовими колективу. Ректор відвідував репетиції, сприяв гастрольним поїздкам у різні міста України і Союзу.

Після виступів ансамблю по Львівському та Українському телебаченню надходило багато листів подяки з різних регіонів України з побажанням творчих злетів.

Проте у 1980 р. студентський клуб втратив своє приміщення з відповідними класами, пристосованими до роботи окремих ланок ансамблю і всього колективу, що негативно позначилося на подальшій його долі. Серед пам'ятних виступів ансамблю пісні і танцю «Підгір'я» того періоду була вдала участь у концерті делегатам XII з'їзду фізіологів України, що відбувся 22 вересня 1986 року на сцені Львівського оперного театру. Українська вокально-хореографічна сюїта у постановці Федора Кавки була тепло зустрінута широкою глядацькою аудиторією й отримала схвальні відгуки громадськості.

Насьогодні ансамбль «Підгір'я» - це окремі колективи: народна хорова капела «Ватра», ансамбль народних інструментів «Намисто», а сама назва «Підгір'я» закріплена за танцювальним колективом.

Знаковим для розвитку хорової музики у нашому закладі було створення чоловічої хорової капели викладачів і співробітників інституту. Чоловічий хоровий спів завжди був важливим чинником та внутрішньою потребою української душі. Як вважав Степан Васильович, у чоловічому хоровому співі є щось правічне, що закладено у нас на генетичному рівні і найбагатіше з усього, що могло придумати людство. Потреба у створенні чоловічої хорової капели у Львівському зооветеринарному інституті, яка б зберігала та розвивала традиції чоловічого хорового співу в нашому закладі була очевидною. Рішенням адміністрації інституту у жовтні 1983 року була створена чоловіча хорова капела викладачів та співробітників інституту. Вперше капела заспівала наприкінці 1983– початку 1984 років під орудою художнього керівника та диригента Кріля З.М. У жовтні 1988 року хоровий колектив очолив Ігор Дулиба. Хор поповнив свій репертуар патріотичними піснями, духовною музикою, постійно розширювалася аудиторія слухачів.

У жовтні 1992 року керівництво хором перебрав на себе Михайло Сало. В результаті наполегливої роботи хору і його керівника (значне поповнення репертуару творами духовної людини, української та європейської класики, українськими народними та патріотичними піснями) чоловічий хор «Дзвін» у листопаді 1995 року здобув звання народного. На сьогодні хорова капела «Дзвін» викладачів і співробітників Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького впевнено розвивається. Хор є лауреатом багатьох Обласних Всеукраїнських та Міжнародних фестивалів – конкурсів хорової музики, активно популяризує кращі зразки чоловічого хорового співу в Україні, і за її межами та натхненно готується до свого 30- річного ювілею з часу заснування.

Степан Васильович Стояновський у своїх зверненнях до колективу інституту та наказах постійно наголошував, щоб викладачі та громадські організації інституту активно спрямовували роботу зі студентською молоддю на всебічний розвиток їх особистості, утворення в студентському середовищі здорового, культурного і тверезого способу життя.

В системі національного виховання студентів чільне місце посідає – музей історії університету, який було створено за ініціативи Стояновського С.В. У 1966 р. наказом ректора була сформована комісія зі створення музею історії нашого інституту, яку очолив доцент П.З. Столярчук, а у 1967 р. його було створено. Завдяки подвижницькій діяльності П.З. Столярчука музей поновився унікальними експонатами і документами, здобув у 1996 році звання народного та впродовж багатьох десятирічь щосереді привітно відчиняє двері для студентів і гостей університету.

За ректорства Стояновського С.В. значно поживилася робота зі студентами шляхом проведення екскурсії та туризму як засобів і форм їх виховання.

Як згадує у своїй книзі «Крізь роки і десятиріччя» колишній завідувач кафедри української та іноземних мов нашого університету професор Остап Васильович Хоміцький, всі екскурсії поза межі Львова, які вимагали засобів пересування (як студентів, так і викладачів інституту), відбувалися за позитивного сприяння Стояновського С.В., який розумів важливість цієї патріотичної форми виховання. Це видно з його оцінки, висловленої під час одного з моїх перших звертань виділити автобус:

– Везіть і показуйте, учіть, нехай наші викладачі і студенти, крім корів і кормів (тобто їх професій), знають рідний край, його минуле, культуру, розширюють свій кругозір.

Це заохочувало мене до нелегкої праці, щоб запалити де можна, коли можна і як можна іскорку патріотизму у серцях наших вихованців і колег по праці.

Активну роботу зі студентами у циклі названого виховного процесу проводили також Столярчук П.З., Красневич А.Я., Тимочко М.М. та цілий ряд інших викладачів.

Слід також відмітити, що за ініціативи ректора переважна більшість урочистостей і святкових подій проводилась колективом інституту у театрах Львова, де у концертних програмах поряд з професійними артистами виступали аматорські мистецькі колективи та окремі виконавці нашого закладу, що сприяло формуванню особистостей студентів-артистів, які ставали гордими за свій скромний внесок у розвиток рідної культури.

С.В. Стояновський проводив мудру кадрову політику, залишаючи в інституті своїх місцевих вихованців, що відзначалися активністю в молодіжних студентських організаціях, мистецьких колективах і котрі по сьогодні є на провідних позиціях університету, та його підрозділів, кафедр. Така політика визначила наш навчальний заклад як один з найбільш україномовних у Львові у той період коли тенденція до постійного звуження сфери вживання української мови у радянських вищих навчальних закладах набирала швидких обертів.

Високу оцінку нашому навчальному закладу у зв'язку зі 100-річчям надання академічного статусу дав Президент України 9 жовтня 1997 року: «Важливо також те, що навчання в академії органічно поєднується з вихованням студентської молоді в дусі патріотизму і національної гідності. Витоки цієї традиції пов'язані зі славними іменами таких відомих вчених і громадських діячів, як С. Гжицький, В. Морачевський, Я. Ярема, С.

Стояновський та багатьох інших. Упевнений, що колектив зробить усе можливе для збереження і примноження авторитету академії як осередку невтомного пошуку, джерела духовності, бережливого ставлення до історичної спадщини народу.

Література

1. Журавчик М.В., Козачук В.В., Цимбала В.І., Костюк С.С. Становлення мистецьких колективів інституту за підтримки професора С.В. Стояновського // Наукові праці студентів за матеріалами Всеукраїнської студентської наукової конференції, організованої і проведеної біолого-технологічним факультетом 17 травня 2012 р.– Львів, 2012. С. 200-209.
2. Золочівська О. І чверть століття «Дзвін» дзвенить // тижневик «За вільну Україну».– Львів, 2009.– № 7 (233).– С. 9
3. Ковалюк Р.Т. «Ватра академії». – Львів: Світ 1999.- 104 с.
4. Кучма Л.Д. Президент України. Колективу Львівської академії ветеринарної медицини імені С.З. Гжицького // Світ академії.– 1997. –ч. 15 (30).– С.1
5. Стояновський С.В. Слово до молоді // Львівська державна академія ветеринарної медицини імені С.З. Гжицького (1784-2000). Львів, 2000.– с.15.
6. Хоміцький О.В. Туризм – засіб і форма виховання // Крізь роки і десятиріччя. Спогади. (Упорядник і редактор Миихайло Падура) – Львів. 2004.– С. 235-243.
7. Цимбала В.І. Шлях до звання народного // Львівська державна академія ветеринарної медицини імені С.З. Гжицького (1784-2000). Львів, 2000.– с. 591-600.
8. Ших Ю.С., Цимбала В.І. Ансамбль пісні і танцю «Підгір'я» // Львівська державна академія ветеринарної медицини імені С.З. Гжицького (1784-2000). Львів, 2000.- с.601-605.

Summary

V.I. Tsymbala, V.S. Fedorovych

HUMANITIES POLITIC OF PROFESSOR STOJANOVSKYJ S.V.

The article deals with the analytical spectrum of creation and development of Lviv zooveterinary institutes group by the supporting of the Rector S.V. Stojanovskyj and his novations directed to enlightenment– cultural and educational process.

Key words: *chapel of bandura players, vocal ensemble, songs and dances ensemble, men chor, of teachers and collaborators, artistic director, theatre, excursion, chor singing, culture.*

Рецензент – д.вет.н., професор, чл.-кор. НААНУ Гунчак В.М.